

Disappearing Body - Becoming Tsujimura

Yoshiko Shimada, Body_hacker, Aase Nielsen

6 juni - 13 juli 2025

kurateret af Bluestockings (bs)

Disappearing Body – Becoming Tsujimura

Udstillingen ***Disappearing Body – Becoming Tsujimura*** præsenterer den japanske kunstner Yoshiko Shimada i samarbejde med de to København-baserede kunstnere: Komponist og lydkunstner Aase Nielsen og performance-kunstner Body_hacker. Sammen undersøger de arven efter den banebrydende japanske danser og performer Kazuko Tsujimura (1941-2004).

Kazuko Tsujimura var en del af den japanske efterkrigstids-avantgarde, aktiv fra 1960'erne og frem. Hun indgik i en række samarbejder, grupper og kollektiver på tværs af kunstarter og introducerede konceptet 'dans uden krop, uden dans'. På trods af Tsujimuras omfattende oeuvre overså eftertiden hendes skelsættende arbejde. Et rigt arkiv af fotomateriale fra performances, opvisninger og fragmenterede installationer henstod urørt i stablede kasser hos hendes bror frem til 2017, hvor kunstner og forsker Yoshiko Shimada sikrede, at materialet kom ind i Keio University Art Centers arkiv i Tokyo.

I ***Disappearing Body – Becoming Tsujimura*** præsenteres arkivmaterialet for første gang for offentligheden. Udstillingstitlen væver Tsujimuras livslange kunstneriske og spirituelle undersøgelser af krop, dans og bevægelse sammen med Yoshiko Shimadas nyskabende performance- og arkivpraksis – på tværs af tid og sted. I årtier har Shimada arbejdet på at synliggøre oversete kvindelige kunstners praksisser og reaktiveret kunstneriske slægtskaber i egne værker gennem performance og omskrivning af koncepter, identiteter og kroppe.

Udstillingen på HEIRLOOM viser udvalgte dele af Tsujimuras omfattende fotografiske arkivmateriale sammen med Shimadas nyfortolkninger i kombination med nye performance- og lydbaserede værker af Body_hacker og Aase Nielsen. Her mødes arkiv og krop, når kunstnerne i fællesskab fremkalder den sensibilitet, der er indlejret i arkivet – blandt andet gennem undersøgelser af det grænseoverskridende og transfeminine i Tsujimuras konceptuelle kunstpraksis. Hendes oeuvre rekontekstualiseres gennem performances, reenactments og interventioner i udstillingsrummet, og udstillingen udforsker temaer som ritualer, åndelig praksis, slægtskab og kollektiv hukommelse.

Disappearing Body – Becoming Tsujimura er kurateret af bluestockings (bs) i samarbejde med Yoshiko Shimada og Keio University Art Centers arkiv.

Yoshiko Shimada: Kunstner, researcher og samler af Tsujimura Arkivet

Disappearing Body – Becoming Tsujimura introducerer den japanske kunstner Yoshiko Shimadas omfattende arbejde som samler af Tsujimura Arkivet. Shimada opdagede spor af Tsujimuras praksis i 2011 i den konceptuelle kunstner Yutaka Matsuzawas hjem og atelier i Suwa. Blandt spredte breve, mail art og fragmenter dukkede en banebrydende spirituel og eksperimenterende kunstpraksis frem. Med hjælp fra Tsujimuras bror, fotografen Makoto Tsujimura, blev yderligere materiale genfundet fra hendes årtilange karriere. En omfattende samling af breve, fotografier, performancepartiturer, instruktioner, mail art, genstande og andet let forgængeligt materiale er siden gået gennem Shimadas hænder, før store dele af materialet blev overdraget til Keio University Art Center og dannede grundlag for Tsujimura Arkivet.

Udstillingen markerer den første offentlige præsentation af Tsujimura Arkivet, og genindsætter Tsujimura som en af de få førende kvindelige skikkelser inden for konceptuel kunst i Japan og på verdensplan. For Shimada er arkivet ikke et statisk depot, men et generativt sted for modstand. I hendes forståelse er arkivering en feministisk omsorgshandling, kritisk forestillingsevne og en insisteren på at omskrive kunsthistorien. Shimada er selv en nøglefigur i japansk, feministisk kunst. Siden slutningen af 1980'erne har hendes politisk ladede, ofte kollaborative praksis behandlet spørgsmål i krydsfeltet mellem køn, kultur, identitet, historisk hukommelsestab og Japans imperialistiske fortid. Gennem diverse medier beskæftiger hendes værker sig med spiritualisme, patriarkalske strukturer og nutidens politiske og feministiske bevægelser. Ved siden af Shimadas omfattende kunstneriske praksis har hendes arbejde som forsker og arkivar spillet en afgørende rolle i at genindsætte historiske personer, kunstneriske praksisser og bevægelser, marginaliseret af den dominerende kunsthistorie.

I ***Disappearing Body – Becoming Tsujimura*** retter Shimada fokus på de flygtige materialer i Tsujimuras værker og aktiverer forglemt gestik ved at rematerialisere genstande, rekvisitter og andet efemere, der findes på den ældede fotodokumentation af Tsujimuras performances fra 1960'erne og 1970'erne. Selvom Shimada ikke præsenterer kunstværker under eget navn, er hendes bidrag af genskabelser i remixede materialer grundlæggende, da de genfortolker Tsujimuras materielle signatur og giver den en personlig og nutidig tidsmarkør. Sammen med de udvalgte arkivmaterialer, der vises i vitrinerne, udstilles Shimadas rekonstruktioner af Tsujimuras mest tilbagevendende performancerekvisitter, såsom en hvid kjole, en stråfigur og masker. Et kollaborativt aspekt, dybt integreret i både Tsujimura og Shimadas praksis, kommer til udtryk i udstillingen gennem samarbejder med lydkunstneren Aase Nielsen og performancekunstneren Body_hacker. Sammen reaktualiserer de tre kunstnere arkivet og bringer transgenerationelle, tværfaglige og nutidige perspektiver frem i samtalen med Tsujimuras arbejde. Blandt Shimadas rematerialiserede spor er et håndmalet banner, påført med Tsujimuras ord, oprindeligt sendt som mail art. Teksten på banneret er toneangivende og fungerer som et poetisk kompas og en åndelig besværgelse for udstillingen:

"Mens jeg samler telekinesis i min frontallap og mellemhjerne, åbner jeg min fysiske krop og absorberer alle de begivenheder, der kan ske i det kosmiske rum fra tempelkammeret i min livmoder i bevidsthed om intetheden. Lyt venligst til dens hjerteslag."

– Kazuko Tsujimura, 1971

Distant Encounter with Kazuko Tsujimura

I first encountered Tsujimura's work in 2011 when I was researching Bigakko, an alternative art school in Japan established in 1969. Yutaka Matsuzawa, a founding father of Japanese Conceptualism, was teaching there in the 1970s. I went to Matsuzawa's 200-year-old house in Suwa, an ancient town in the middle of Japan, to look into piles of materials left. There, I found not only Matsuzawa's works, but mail art, photos, letters, and other ephemera by his artist friends in Japan and abroad. Among them was mail art and other materials related to Tsujimura, who was (and still is) one of a very few female artists involved in the Conceptual art movement. By then, both Matsuzawa and Tsujimura had passed away, and their works had been almost forgotten.

In 2016, Makoto Tsujimura, Kazuko's younger brother, entrusted me with 10 boxes of Kazuko's belongings which he had kept for over 10 years after her death. They contained personal records, writings, photographs and much more. I compiled her archive and now it is at Keio University Art Center.

Then in 2017, after his death in 2016, I started to build the Yoshie Yoshida archive. Yoshida was a well-known art critic active in the 1960s and '70s, and a long-term lover of Tsujimura's. Yoshida often supported and collaborated with Tsujimura in various art projects. Through his materials, I found extensive activities of Tsujimura, not only related to dance and conceptual art, but collaborating with musicians, film and video artists, photographers, and writers. This archive is now at UCLA East Asia Library as Yoshie Yoshida Bunko.

As Tsujimura passed away in 2004, I have never met her. Without these archival researches, I would not have had any idea of the interesting and intense experiments Tsujimura and her friends conducted in the early 1970s. Fortunately, there are some scholars and researchers who got interested in the Tsujimura archive through visiting Keio University Art Center. I hope this exhibition will lead to more interest and further research on Tsujimura.

What Tsujimura Archive means to me

I wear two shoes (hats), one as a researcher of the 1960s, the other as an artist. These two are interrelated but not in a way that one supplements the other. I don't intend to use archival material as a "motif" of my work. What I made for this exhibition are "re-makes" of archival materials to which I added some imagination, as the originals don't exist anymore, but they are not my original works.

Then my art practice has nothing to do with archival research?

I chose to study art and politics (and feminism) of the 1960s and '70s as I think many important questions were raised in the era. Anti-Art Movement of the early 1960s, Student Movement in late 1968, and the Women's Liberation Movement all questioned the established system, the definition of art, education, and gender roles. Some artists got recognition, but most were largely forgotten, and although their questions are still relevant today, most remain unanswered.

Learning about those questions and experiments they carried out, what I try is to contextualize the history, and enable myself to pursue the path they had opened up. Among the questions in which I am particularly interested in is how spiritualism, gender and body are expressed in art and society. Tsujimura's practice suggests her struggles to find new ways to express these concerns.

It may not be obvious how this research influences or realizes my work, perhaps it may not take a concrete form. But persistent research and thinking may be art itself -- as Matsuzawa wrote about art and archive in 1972:

"It is better to call it 'document' than 'art'. Anything can be included, therefore, it is absolutely free. Free Documents. Facing one's death, a collection of things, incidents, and thoughts would be an extremely valuable heritage for human consciousness. It would be the next art."

Yoshiko Shimada

Body_hacker —A Procession to Nirvana: A Funeral for Your Thoughts, 2025
—Centripetal Incorporealities, 2025
—Catastrophe Is... Unseeable Nirvana, 2025

I udstillingen præsenterer Body_hacker en stedsspecifik installation og en serie performances henover udstillingsperioden, der anvender rituelle og minimalistiske bevægelser til at afsøge Tsujimuras koncept om kroppens forsvinden. Med rekonstruerede objekter fra Tsujimuras performances aktiverer Body_hacker arkivmaterialet gennem en undersøgelse af koreografisk transmission og spektral sameksistens. Her forbinder de sig med den spirituelle kropslighed, som var central i Tsujimuras konceptuelle kunstpraksis.

Installationen består af et spejlgulv, sammensat af ni lysreflekterende kvadrater, arrangeret i en 3×4 mandalaformation. Som en vigtig del af Tsujimuras arbejde indgik de to begreber nirvana, forstået som ultimativ frigørelse, og mandala, et symbol på universel sandhed i mange esoteriske, spirituelle praksisser. Begge begreber ses i Tsujimuras samarbejde med konceptkunstnere som Yutaka Matsusawa og i performancekollektivet Parinirvana Paryaya Body (PPB). I denne installation genkalder mandalaens symmetriske grid også bokseringen, som dannede rammen om PPB's skelsættende performance i Nitto-boksehallen i 1970.

Centrale elementer fra denne performance som stilstand og afvisning af narrativ såvel som opmærksomheden mod det liminale og mystiske omformuleres i Body_hackers værk. Gennem performances træder Body_hacker ind i en trancelignende tilstand, hvor de ceremonielt aktiverer genskabte objekter. Den hvide kjole, stråfiguren og maskerne, her nyfortolket af Yoshiko Shimada, var alle vigtige komponenter i Tsujimuras visuelle og performative sprog.

I de to performances: ***A Procession to Nirvana: A Funeral for Your Thoughts*** og ***Centripetal Incorporealities*** inviteres publikum ind i et åbent rum, hvor sensitivitet, sorg og gensidig resonans deles. I en indbyrdes gestus sætter partituret gang i en processuel handling med fokus på sameksistens mellem vores kroppe, spøgelse, der omgiver os, og i de relationer, vi bærer med os.

Den afsluttende performance ***Catastrophe is... Unseeable Nirvana*** er skabt i samarbejde med Aase Nielsen. I et mørklagt rum udvides koreografien til et improviseret sonisk kaos med glitches og liminale ekkoer. Med afsæt i politiske kosmologier, rodfæstet i sorte, queer og trans-dissidente kroppe og praksisser, rettes opmærksomheden mod de porøse grænser mellem et selv(-ene) og andre, fortid og fremtid, det materielle og det immaterielle. Ved at forbinde sig med sensibiliteten, fundet i Tsujimuras arkivmateriale, understreger Body_hacker dets transformative potentiale.

A procession to Nirvana: A funeral for your thoughts, 2025 & Centripetal Incorporealities, 2025, Body_hacker.
Torsdag 19. juni, kl. 17-20.30

Catastrophe is... unseeable Nirvana, 2025, Body_hacker and Aase Nielsen.
Lørdag 28. juni, kl. 15

Aase Nielsen

—How to Play (4 studies for ensemble or soloist), 2025

—Sextet, 2025

Til udstillingen har Aase Nielsen skabt en komposition og en lydinstallation, der på forskellig vis udvider musikkens foranderlige potentiale gennem åbne kompositionsformer. Inspireret af Tsujimuras virke og i forskellige formater genaktiverer værkerne de lydlige og performative koncepter, der gennem interdisciplinære samarbejder påvirkede hendes tilgang til noise og avantgarde lydkunst såsom aktiviteten **On-e**, et eksperimenterende "lydmøde", som blev udviklet af Tsujimura og andre konceptuelle kunstnere i 1971 i Suwa, Japan.

Værket **How to Play (4 studies for ensemble or soloist)** består af en grafisk komposition og live-opførelse, udført af Nielsen og ensemble, som består af Binna Isabella, Isa Nam Sook, Ribka M. Pattinama Coleman og Jonas Torstensen. Værket understreger en subversiv tilgang til den moderne kompositionsmusik og organiseres i en matrix af handlinger og pauser, der muliggør en ikke-synkron, men kollektivt forhandlet fremførelse, ledet af intuition, tilfældighed og social resonans. Denne generative og fleksible struktur, guidet af grafisk notation og performative instruktioner, åbner sig for alle instrumenter og stemmer – uden krav om teknisk kunnen. Nielsen har igennem en årrække arbejdet med komposition som en inkluderende infrastruktur for at fremhæve vores implikationer i de større systemiske strukturer såvel som potentialet til at påvirke dem.

Gennem udstillingsperioden møder publikum værket **Sextet**. Et lydigt landskab, der udfolder sig på begge udstillings etager, og hermed omslutter værker, arkivmateriale og publikum i en uendelig udstrakt koncert. Kompositionen er her nedsat i tempo og skaber et dynamisk system af seks højttalere, hvor hver speaker agerer sin part som i et ensemble. Her optræder kroppen, lytningen og samspillet med teknologien som åbne, sårbare og foranderlige størrelser. I værket behandler Nielsen den konfronterende stilhed og modstand i Tsujimuras performances. Lydinstallationen bryder denne stilhed og skaber en udstrakt dramaturgi, hvor værket opstår i nuet – i et flydende spænd mellem orden og intuition.

Gennem en undersøgelse af lyd og krop som sociale og æstetiske konstruktioner forener Nielsen en kritisk frisættelse af musikkens formelle grænser med en queer fortolkning af Tsujimuras feministiske og kunstneriske arv, der centrerer samskabelse, agens og tilfældighedernes spil i kunstens tilblivelse.

Introduktion til Kazuko Tsujimura

Denne introduktion fortæller om arven efter Kazuko Tsujimura (1941-2004) og fokuserer på den plads, hun indtog i den japanske efterkrigstids-avantgarde. Tsujimura indgik i adskillige samarbejder, hvor hun udviklede sine begreber om krop, sind og bevægelse gennem tværfaglige tilgange. Gennem samarbejde med tidens førende konceptkunstnere skabte Tsujimura et radikalt nyt sprog for eksperimentel dans og performancekunst, der kendetegner hendes kunstneriske produktion og de samarbejdsdynamikker, der var på spil i alle Tsujimuras skelsættende værker, som det var tilfældet med Tsujimuras mangeårige samarbejde med den japanske konceptkunstner Yutaka Matsuzawa (1922-2006).

Anset som forløber for japansk konceptkunst har Matsuzawa været en fremhævet figur i den fornyede opmærksomhed på den konceptuelle japanske kunsthistorie. Mange af værkerne, der er dokumenteret i Tsujimuras arkivmateriale på Keio University of Arts, stammer fra konceptuelle udstillinger, mail art og samarbejder med initiativer, formet af Matsuzawa. De konceptuelle udstillinger eller performance-situationer fandt sted mellem hovedstaden Tokyo og området Suwa, hvor Matsuzawa var opvokset, og hvor han senere udfoldede størstedelen af sin kunstneriske praksis. Disse aktiviteter involverede et stort antal kunstnere, der dannede grupper, kollektiver og samarbejder over hele Japan og i udlandet gennem mail art-korrespondancer.

I de få kunsthistoriske tekster om Tsujimura har fokus været på de elementer i hendes praksis, der udfordrer konventionelle idéer om identitet og handlefrihed, såvel som hendes arbejdede med en radikal feministisk anskuelse af krop, subjektivitet og tingslighed i det patriarkalske og hurtigt industrialiserede samfund, der kendetegnede efterkrigstidens Japan.

Et udvidet syn på hendes kunstneriske praksis findes imidlertid i den dybe forbindelse til spiritualitet, som hun delte med Matsuzawa. Sammen behandlede de temaer om erotik, forplantning, død og genfødsel og fandt inspiration i Suwas spirituelle praksisser, forankret i den shamanistiske og animistiske religion fra Jōmon-perioden såvel som spirituelle retninger fra østlig filosofi såsom hinduisme og esoterisk buddhisme.

I december 1964 organiserede Matsuzawa Independent Exhibition in the Wilderness, en udstilling af fuldstændig formløse (imaginære) værker, der fandt sted i vådområdet Nanashima Yashima i Nagano Prefecture. Den konceptuelle ramme og gruppeinvitation fra Matsuzawa lød: ***"Tro ikke på ting, sanser eller dit syn", og "behold dit værk hos dig. Send blot et ikke-materielt (imaginært) værk til os, på en hvilken som helst måde. Udstillingsrummet vil være fyldt med nil-former"***.

Tsujimura sendte sine imaginære værker til denne udstilling, og hendes bidrag lød:

"Jeg sender tre dele af min imaginære krop til det tågede højland"

I løbet af perioden 1969-1974 skabte Tsujimura et rigt kunstnerisk arbejde med eksperimenterende performances og samskabelser. Disse værker voksede alle ud fra fælles overbevisninger og håb om at ændre sociale og samfundsmæssige konstruktioner gennem kollektiver og gruppeinitiativer såsom Nirvana eller Free Commune. I disse forskellige samarbejder var Tsujimura en del af at gennemføre eksperimenterende koncerter, forestillinger og sammenkomster i naturen omkring Suwa og i Matsuzawas atelier samt performance-situationer og udstillinger afholdt på teatre og gader i Tokyo. Tsujimura startede sin egen eksperimentelle danseskole i 1974 og stod bag adskillige arrangementer, mens hun arbejdede med Matsuzawa og performancekollektivet ved navn PPB-gruppen.

Tsujimuras banebrydende praksis udfordrede kunstens rammer gennem sin tværdisciplinære tilgang til kunst og performance i et udvidet felt. Selvom hun satte et markant aftryk på sin samtid, blev hun overset af kunsthistorien, og hendes skelsættende værker blev glemt af eftertiden.

INDEX

Det genoptrykte arkivmateriale, præsenteret i udstillingen *Disappearing Body - Becoming Tsujimura*, sammenfattes i det følgende index og dækker udvalgt fotomateriale fra værker skabt i tidsperioden 1969-1974.

Stråfiguren

Performance, Kazuko Tsujimura, 1969-

Siden Honmoku-tei-performancen i 1969 begyndte Tsujimura at bruge stråfiguren som rekvisit i sine værker. Traditionelt bruges stråfiguren, som er en figurafbildning, lavet af halmstrå, til at afværge sygdom og ulykke. Som et renselsesritual blev stråfigurer ofte smidt i floder eller brændt af, fordi man anså dem for at være forbandet. Endvidere siges det, at man ved at slå søm i en stråfigur ved midnat i et tempel eller ved en helligdom kunne nedkalde død over andre.

Efter performancen i 1969 dukker stråfiguren løbende op i den fotografiske dokumentation af Tsujimuras værker, hvilket indikerer, at den efterhånden var blevet en hovedfigur og en vigtig rekvisit i hendes praksis. Således optræder stråfiguren i forskellige sammenhænge såsom ved Tsujimuras ensomme processionsvandring i Shinjokus travle gader, hvor hun i hænderne holder figuren i menneskestørrelse op mod himlen.

Performance i mørket

Performance, Kazuko Tsujimura, 1969, Rokkasen-danseforestilling, Honmoku-tei Theatre, Ueno, Tokyo

I 1969 performede Tsujimura på Honmoku-tei Teatret i Ueno, Tokyo. Performancen indgik i et bredere eksperimentelt program, kurateret under den konceptuelle ramme 'Nil', udviklet af Yutaka Matsuzawa. 'Nil' var en gestus, der betegnede en "af-legemliggørelse" – en "dans, der ikke danser.". Publikum blev opfordret til ikke at iagttage kroppens fysiske tilstedeværelse, men derimod dens gradvise forsvinden mod en total ophævelse af alting i en performativ stræben efter intetheden mod nirvana.

Fremført i næsten fuldstændigt mørke undersøgte Tsujimura kroppens grænser, perceptionens vilkår og dansens ontologiske forudsætninger. På scenen fremstod Tsujimura nøgen med ører, næse, mund, armhuler og sit kønsområde svagt oplyst af fluorescerende pigment.

Ved at undgå enhver form for ekspressiv eller koreograferet bevægelse, vekslede hun udelukkende mellem liggende og stående positioner. Hendes positurer var stramme, ophævede og unaturlige. Kroppen fremstod både slap og anspændt. Benene adskilt uden støtte, armene i ubehagelige stillinger og blikket intenst, men løsrevet fra publikum. Gennem sine minimale bevægelser modsatte Tsujimura sig konventionelle forestillinger om kropslig handlefrihed, mens hun konfronterede det objektificerende blik i sin performance.

"Jeg bringer en besked fra Shinshu-bjergenes dybeste egne til Kazuko Tsujimuras 'Nil'-dans. Tsujimura er orienteret mod at af-legemliggøre dansen. Dette er den endelige form for menneskelig dans. Tsujimura sigter mod en dans, der ikke bruger kroppen.

Til sidst vil hun danse en dans, der ikke danser. Se venligst ikke på Tsujimuras 'Nil' krop i aften og dens tidsrum, men se på hendes undfangelse og hendes kød og ånd efter døden, se på udslettelsen af alting. Dette er essensen af 'Nil'." Gyatei ['Sæt i gang']"

– Imaginary Space Situation Detection Center, Matsuzawa Yutaka

Parinirvana Paryaya Body (PPB) performance i Nitto-boksehallen

Performance, PPB og Masako Tsujimura, 1970, Nitto-boksehal, Tokyo

I december 1970 formede Tsujimura sammen med Rui Sekido and Yuko Suzuki, performancekollektivet Parinirvana Paryaya Body (PPB). Navnet spiller på de japanske tegn for krop og gruppe, en betegnelse, der forener sanskritbegreberne for oplysning 'Nirvana' og cyklisk forvandling og omvæltning 'paryaya'. I Nitto-boksehallen i Tokyo lavede gruppen en radikal anti-performance, som eksplicit afviste bevægelse, narrativ struktur og underholdning.

I sin første og eneste optræden sammen med Tsujimura sad hendes mor, Masako Tsujimura i bokseringens centrum,

placeret knælende på en pude. Ubevægelig, i seiza-position, med ansigtet hvidmalet og blikket fjernt, forblev hun fuldstændig stille gennem hele performance. Omkring hende bevægede de to andre performere sig i transparent, hvidt stof med malede ansigter for at fremkalde ånderne yokai fra japansk folkløse. Tsujimura forblev i udkanten af ringen, omsluttet af en cylindrisk, hvid, slør-agtig konstruktion.

I en tekst af Tsujimura, fundet i arkivet, forklarer hun, at hun (og PPB-medlemmerne) betragtede bokseringen som en version af 'mandala', der repræsenterer den universelle sandhed i esoterisk buddhisme. Valget af bokseringen, traditionelt forbundet med maskulin aggression og koreograferet vold, forstærkede værkets stille subversion. Ved at iscenesætte en radikal stilstand i bokseringen omformede PPB performance rummet til et sted for feministisk tilbagetrækning og anti-underholdning. Stilheden blev til modstand. Performance destabiliserede forventninger, ikke gennem konfrontation, men ved opacitet, tilbagetrækning og ordløs negation. I kølvandet på Japans turbulente år i 1960'erne, præget af politiske protester, kulturel desillusion og aktivistisk udmattelse, fremsatte PPB-kollektivet et alternativt performativt sprog; feminint, tvetydigt og ubevægeligt. De hjemsøgte ringen, ikke med handling, men med fravær.

* Parinirvana skrives også Parinibbana

My Own Death

Performance, Yutaka Matsuzawa, med-performer Tsujimura Kazuko, 10. maj 1970, på Tokyo Metropolitan Art Museum

Yutaka Matsuzawa opførte sit værk *My Own Death* sammen med Tsujimura som en del af Tokyo Biennalen 1970 i udstillingen *Between Man and Matter*. Udstillingen omfattede 40 kontemporære japanske og internationale kunstnere udvalgt af Yusuke Nakahara, en ledende samtidskunstkritiker. Blandt de udvalgte var ingen kvindelige kunstnere formelt set inkluderet.

My Own Death af Matsuzawa blev lavet i tæt samarbejde med Tsujimura. I det åbne rum graviterer hun mod Matsuzawa, indtil hun kommer tæt nok til at række ud med hånden og skabe en fysisk og åndelig forbindelse mellem dem, idet hun lægger sin hånd på hans hjerte. Værket bestod af et eller to paneler, der markerede ind- og udgangen til et tomt rum, hvor parret performede. Teksten på panelet, på både japansk og engelsk, bad beskueren om at reflektere over kunstnerens død sammen med de trillioner af tidligere og fremtidige menneskelige dødsfald, der måtte komme. Denne performance skulle senere blive kendt i japansk kunsthistorie som et af Matsuzawas mest skelsættende værker samtidig med, at Tsujimuras del i værket og hendes navn forblev ukrediteret på al fotografisk dokumentation i mere end fire årtier.

On-e: Når lyd, krop og natur mødes

Kollektiv performance, Nirvana Commune, Sensui-iri Meditation Platform, juli 1971, Suwa

I juli 1971 deltog Tsujimura i On-e, et todages eksperimentelt performance-event afholdt på Sensui-iri meditationsplatformen i bjergene ved Suwa. *On-e* blev organiseret kollektivt og samlede over 30 kunstnere, digtere, filmskabere og performere med tilknytning til gruppen, der gik under navnet Nirvana - en eksperimenterende spirituel kollektiv bevægelse af avantgardekunstnere. *On-e* var tænkt som et sonisk ritual og et initierende møde for Nirvana-medlemmerne. Betegnelsen *On-e* kan oversættes direkte som "lydmøde" - ikke en koncert i traditionel forstand, men en fælles rituel handling, hvor det at lytte og skabe lyde i naturen opløste grænsen mellem performer og tilskuer og skabte en særlig form for genklang i mellem rum og tid.

Meditationsplatformen, konstrueret af medlemmerne i lærketræ og siv, indsamlet fra den nærliggende Suwa-sø, lå med udsigt over forhistoriske, religiøse Jōmon-steder, lokale helligdomme og den omgivende skov - et landskab ladet med mytisk resonans og spirituel energi. Performance blev iscenesat af 35 deltagere, der alle udførte uafhængige aktiviteter på tværs af det omkringliggende skovområde. I et spænd mellem fysisk krævende handlinger - såsom at danse ophængt i reb eller være begravet i jorden med kun et rør til at trække vejret igennem - og mere symbolske gestus som at begrave tidligere værker eller afslutte lange fasteperioder. Hver handling bidrog til et multi-sensorisk, decentreret ritual forankret i naturens elementære kræfter.

Tsujimuras bidrag bestod i at spænde transparente bånd af tape ud mellem træerne, mens hun bevægede sig gennem skoven. Hun lod vinden sætte materialet i sonisk bevægelse, der skabte subtile, flygtige lyde. Med afsæt i hendes idéer om eksperimentel dans, inviterede Tsujimuras handlinger til en tilstand af lytten gennem fravær. Værket spejlede hendes bredere interesse for at udviske kroppen, oplevet gennem lyd og atmosfærisk resonans.

Den gennemsigtige hvide kjole

Anna Karana, Kazuko Tsujimura, Catastrophe Art: World Uprising, 1972, Milano

På billedet danner silhuetter af kropsdele baggrunden for Tsujimuras fragmenterede installation. Foran svæver en hvid kjole over gulvet – kropsløs, men alligevel klar til at blive taget i brug. I *Anna Karana* iscenesætter Tsujimura en opløsning af kroppen – både sin egen og beskuerens. Værket blev første gang vist i 1972 ved Catastrophe Art: World Uprising i Tokyo og senere samme år i Milano. Det består af en fysisk fraværende krop og en invitation. Et sæt instruktioner opfordrede publikum til at "se med lukkede øjne", altså forestille sig Tsujimuras usynlige krop i kjolen og selv træde ind i omridset af hendes fravær.

I en årrække blev den hvide kjole en tilbagevendende rekvisit, der figurerede i arkivmaterialet. I dette værk undersøger Tsujimura kroppens autonomi, idet hun udfordrer forestillingen om entydigt ejerskab og kunstnerisk ophav og foreslår, at identitet kan overleveres, besiddes eller tages på.

"Du står foran dette og forsøger at se og ikke se. Se med lukkede øjne. Kazuko Tsujimuras ikke-fysiske krop vil træde ind i den hvide kjole. Når du ser den, bedes du folde kjolen ud og føre dine arme igennem for at trænge ind i min ikke-fysiske krop og gøre din fysiske krop ikke-fysisk."

– Kazuko Tsujimura, instruktion til *Anna Karana*, 1972

Kazuko Tsujimura 辻村和子 (1941–2004) var en japansk danser og performer aktiv i 1960'erne og frem. Som en central skikkelse i efterkrigstidens eksperimenterende kunstmiljø udviklede hun sine særegne performances, der udfordrede grænserne mellem krop, køn, spiritualitet og bevægelse. Med en tværfaglig tilgang og i samarbejde med tidens førende konceptkunstnere skabte Tsujimura et radikalt nyt sprog for eksperimentel dans og performance-kunst.

Yoshiko Shimada 嶋田美子 (f. 1959) er en japansk, feministisk kunstner, aktivist og forsker. Siden slutningen af 1980'erne har hendes kritiske praksis beskæftiget sig med spørgsmål vedrørende køn, magt, former for historisk hukommelsestab og national identitet med et særligt fokus på Japans imperialistiske fortid. På tværs af medier som print, installation, video, performance og arkiv udfordrer hun dominerende historiske fortællinger og udforsker samtidig kompleksiteterne omkring kulturel og historisk identitet. Hendes tværdisciplinære praksis spænder over billed-kunst, performance, radikal pædagogik og arkivarbejde i krydsfeltet mellem forskning og aktivisme.

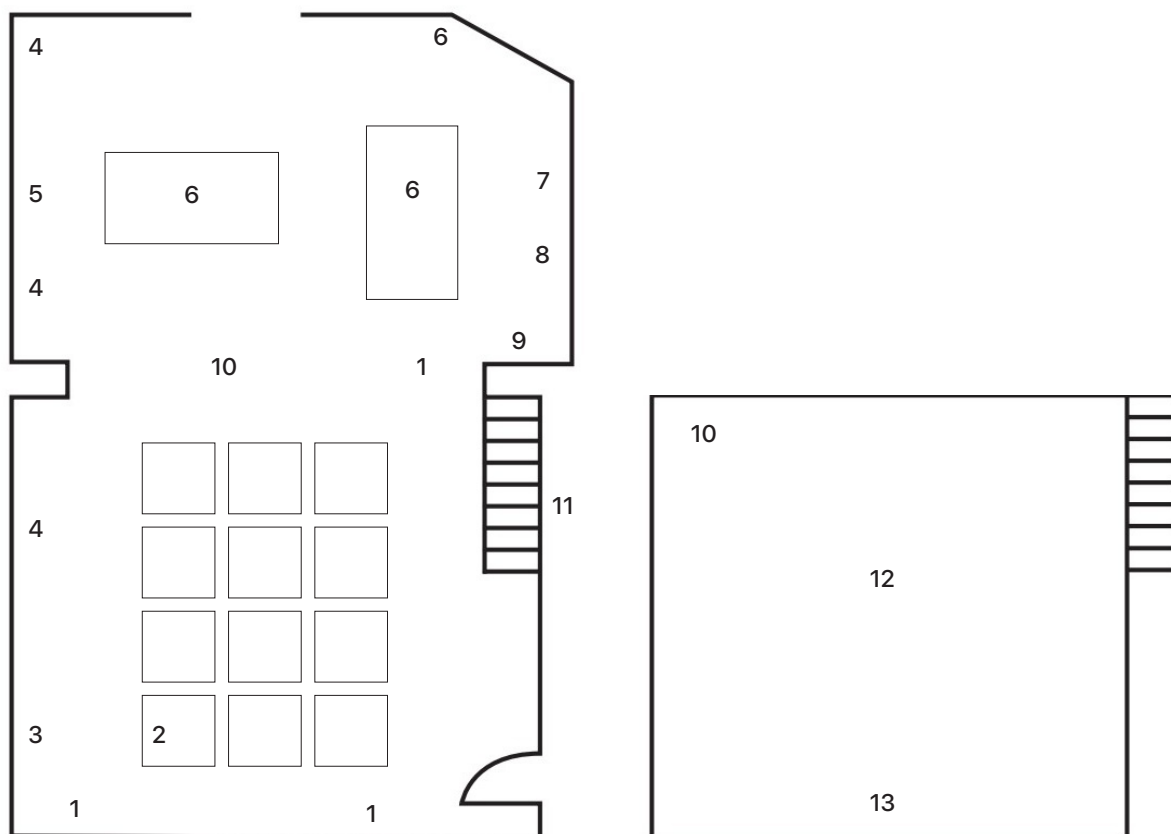
Aase Nielsen (f. 1991) er komponist, producer og kunstner, kendt for sin subversive tilgang til komposition og performativ lydkunst. Hun har gennem en årrække arbejdet med hybride koncertformer og interdisciplinære samarbejder. I en undersøgelse af relationen mellem krop og lyd placerer hun sig i krydsfeltet mellem avantgarde og eksperimenterende musik, åbne partiturformer, lydinstallation og improvisation. Nielsen er en markant skikkelse i dansk undergrundsmiljø med en lang række udgivelser og projekter bag sig.

Body_hacker (aka Sall Lam Toro f. 1990) er en portugisisk, antidisciplinær multimedie-performancekunstner bosat i København. Gennem ritualer, glitches, resonans og dialoger med økoerotiske ledsagere udvikler Body_hacker poetiske mangfoldigheder af krop og radikal fantasi inden for antikapitalistiske, anarkistiske og kollektive frigørelsesformer. Samtidig organiserer de sig også aktivt i queer-fællesskabers omsorgspraksisser og er en del af et queer bolig- og kunstkollektiv.

Nana Francisca Schottländer (f. 1977) arbejder tværaestetisk inden for felterne koreografi, performance, video og installation. Centralt i hendes praksis er brugen af kroppen som et levende redskab til udforskning og skabelse. Gennem kropslig fordybelse, samskabelse og udstrakt tidslighed har hun undersøgt og arbejdet med spirituelle koncepter som det japanske Ma, der repræsenterer rummet, afstanden eller pausen mellem objekter, lyde og øjeblikke.

Jane Jin Kaisen (1980–) er kunstner, filmskaber og professor i mediekunst ved Det Kongelige Danske Kunstakademi. Hun er kendt for sine visuelt slående, flerlagede, performative, poetiske og flerstemmige feministiske værker, der involverer temaer som hukommelse, migration og grænser i krydsfeltet mellem levet erfaring og større politiske historier.

bluestockings (bs) er en samarbejdsplatform og partnerskab mellem kunsthistoriker og kurator Karen Vestergaard Andersen og kurator Helen Nishijo Andersen. (bs) danner et videns- og praksisbaseret fællesskab inden for samtidskunst centreret omkring kritisk økofeminisme, solidaritetspraksis, spiritualitet og borgerrettighedsaktivisme i et transkulturelt perspektiv.

- 1 Rekonstruerede objekter, Yoshiko Shimada, 2025
- 2 *Centripetal Incorporealities*, Body_hacker, 2025
- 3 Performance, PPB og Masako Tsujimura, 1970, Nitto-boksehal, Tokyo. Fotograf Makoto Tsujimura og Yuji Kusuno, med tilladelse fra Keio University Art Center
- 4 *On-e*, kollektiv performance, Nirvana Commune, Sensui-iri Meditation Platform, juli 1971, Suwa. Ukendt fotograf, med tilladelse fra Makoto Tsujimura
- 5 *How to Play (4 studies for ensemble or soloist)*, Aase Nielsen, 2025.
- 6 Vitriner: fotomateriale og forgængeligt materiale med tilladelse fra Yoshiko Shimada
- 7 *My Own Death*, performance, Yutaka Matsuzawa, med-performer Kazuko Tsujimura, 10. maj 1970, på Tokyo Metropolitan Art Museum. Fotograf Hanaga Mitsutoshi, med tilladelse fra Hanaga Taro.
- 8 *Anna Karana*, Kazuko Tsujimura, Catastrophe Art: World Uprising, 1972, Milano. Ukendt fotograf, med tilladelse fra Yoshiko Shimada
- 9 Performance, Kazuko Tsujimura, 1969-, Ukendt fotograf, med tilladelse fra Makoto Tsujimura
- 10 *Sextet*, Aase Nielsen, 2025, lyd-installation (violas by Binna Isabella)
- 11 Performance, Kazuko Tsujimura, 1969, Rokkasen-danseforestilling, Honmoku-tei Theatre, Ueno, Tokyo. Fotograf Hanaga Mitsutoshi, med tilladelse fra Hanaga Taro
- 12 Re-enactment af Nana Francisca Schottländer, 06.06.2025 (Kazuko Tsujimura, 'performance in the dark', 1969)
- 13 Slides. Fotografisk materiale fra Tsujimura Arkivet (11.06 min.), udvalgt af Yoshiko Shimada, med tilladelse fra Keio University Art Center

Tak til / Thanks to:

Makoto Tsujimura
Kae Ishimoto, Keio University Art Center
Shuhei Hosoya
Hiromasa Naganuma (Matsuzawa Yutaka Psi Room Foundation)
Tarō Hanaga

Greta Eacott
Stine Marie Jacobsen
Rune Søchting
Lars Rex
Jan Stricker

Mille Højerslev
Neil Bennun
Hanaga Mitsutoshi
Iso Toshikazu
Hanaga Tarō
Yuji Kusuno
Namiko Kunitomo

Heirloom – Center for Art and Archive

Udstillingen er støttet af / The exhibition is supported by:

Statens Kunstfond
Rådet for Visuel Kultur - Københavns Kommune
Koda Kultur
Knud Højgaards Fond
Keio University Art Center's Archive, Tokyo

Sponsorater:
WakuWaku

Eventprogram

Fredag den 6. juni kl. 17-20

Fernisering

kl. 17.00 Kazuko Tsujimuras 'performance i mørke', 1969, re-enactment af Nana Francisca Schottländer

Denne re-enactment bygger på Tsujimuras udvidede koncept, der definerer en "dans uden krop, uden dans", og performs i fuldstændig mørke. Schottländer låner her sin krop til at genaktivere værket som en hyldest til Tsujimuras arbejde og udtryk, og en udforskning af de flertydigheder af krop, race, køn, kultur, tid og rum, der definerede hendes banebrydende praksis.

kl. 18.30 *How to play (Four Studies for Ensemble or Soloist)*

Værket *How to Play (4 studies for ensemble or soloist)*, 2025, består af en grafisk komposition og live-opførelse, udført af Nielsen og ensemble. Værket understreger en subversiv tilgang til den moderne kompositionsmusik og organiseres i en matrix af handlinger og pauser, der muliggør en ikke-synkron, men kollektivt forhandlet fremførelse ledet af intuition, tilfældighed og social resonans.

Ensemble: Binna Isabella, Isa Nam Sook, Ribka M. Pattinama Coleman og Jonas Torstensen.

Tirsdag den 17 juni, kl. 17-19

Talk og screening ved Yoshiko Shimada and Jane Jin Kaisen

Til denne talk med kunstner Jane Jin Kaisen, og forsker og kunstner Yoshiko Shimada vil de fortælle om deres fælles researchtur til Suwa i 2024, og deres undersøgelser af spirituelle og shamanistiske traditioner i området samt dets historiske forbindelse til Katsuko Tsujimuras praksis.

Dertil vil Shimada vise en video dokumentar (20 min) lavet i samarbejde med Matsuzawa Foundation, Nagano museum og Nagano bibliotek. Videodokumentaren følger en researchtur lavet i 2018, der undersøger den kollektive performanceaktivitet **On-e**, der fandt sted i 1971, i bjergområderne omkring Suwas templer og helligdomme.

Arrangementet er åbent for alle og kræver ikke tilmelding.

Torsdag d. 19. juni kl. 17-20.30

Performance Body_hacker (part 1)

Til denne længerevarende todelte performance opfører Sall Lam Toro deres nye værk ***A procession to Nirvana: A funeral for Your Thoughts*, 2025**, efterfulgt af ***Centripetal Incorporealities*, 2025**, der begge finder sted på og i området omkring HEIRLOOM.

Arrangementet er åbent for alle og kræver ikke tilmelding.

kl. 17.00-18.00 ***A procession to Nirvana: A funeral for Your Thoughts***

PAUSE (30 min.)

kl. 18.30-20.30 ***Centripetal Incorporealities***

Lørdag den 28 juni, kl. 15-16

Performance og koncert Body_hacker i samarbejde med Aase Nielsen (part 2)

Til denne performance opfører Body_hacker deres nye værk ***Catastrophe is... Unseeable Nirvana*, 2025**, i samarbejde med Aase Nielsen.

Arrangementet er åbent for alle, men kræver tilmelding.

Søndag den 13. juli

Finissage